

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องการทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของวัยรุ่นที่ติดสารแอมเฟตามีน ในจังหวัดแพร่ ได้ศึกษาจากวัยรุ่นผู้ติดสารแอมเฟตามีนที่เข้าร่วมโครงการบำบัดรักษาแต่ยังไม่ได้เริ่มการบำบัดรักษา ในคลินิกบำบัดยาเสพติด ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึง มีนาคม พ.ศ. 2546 จำนวน 120 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลของวัยรุ่นด้านบิดามารดา และครอบครัว และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาแอมเฟตามีน

ส่วนที่ 2 การทำหน้าที่ของครอบครัว ประกอบด้วยการทำหน้าที่ 7 ด้าน คือ การแก้ไข ปัญหา การสื่อสาร บทบาท การตอบสนองทางอารมณ์ ความผูกพันทางอารมณ์ การควบคุม พฤติกรรม และการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคลของวัยรุ่นผู้ติดสารแอมเฟตามีน ที่ทำการศึกษา จำนวน 120 คน นำเสนอทั้งข้อมูลของบุคคล (ตารางที่ 1) และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบิดามารดา และครอบครัว (ตารางที่ 2) รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาแอมเฟตามีน (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 1

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ($n = 120$)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	113	94.2
หญิง	7	5.8
อายุ		
15 -16 ปี	24	20.0
17 -18 ปี	60	50.0
≥ 19 ปี	36	30.0
พิสัย = 15 - 19 , X (SD) = 17.5 (1.2)		
ระดับการศึกษา		
กำลังศึกษา	42	35.0
มัธยมศึกษา	24	57.1
ปวช. / ปวส.	18	42.9
สำเร็จการศึกษา	78	65.0
ประถมศึกษา	13	16.7
มัธยมศึกษา	60	76.9
ปวช. / ปวส.	5	6.4
จำนวนพี่น้อง		
1 คน	22	18.3
2 คน	69	57.5
> 2 คน	29	24.2
บุคคลใกล้ชิด		
บิดา	54	45.0
มารดา	46	38.3
ปู่ย่า ตายาย พี่ น้อง	20	16.7
สถานที่พักอาศัย		
บ้านของบิดามารดา	93	77.5
อยู่ตามลำพัง	27	22.5

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright © by Chiang Mai University
 All rights reserved

ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 94.2 เพศหญิง ร้อยละ 5.8 มีอายุอยู่ในช่วง 15 – 19 ปี (เฉลี่ย 17.5 ปี) และกลุ่มตัวอย่างครึ่งหนึ่งมีอายุในช่วง 17-18 ปี อีกร้อยละ 30 มีอายุ 19 ปี ในด้านการศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีทั้งที่สำเร็จการศึกษา และกำลังศึกษา ที่สำเร็จการศึกษามีร้อยละ 65 ขณะที่กำลังศึกษามีร้อยละ 35 ในกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาจะมีระดับ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาสูงสุด คือ ร้อยละ 76.9 ในขณะที่กลุ่มกำลังศึกษา อยู่ในระดับมัธยม ศึกษา ร้อยละ 57.1 และเกินกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 57.5) มีพี่น้องสองคน ในขณะที่ ร้อยละ 24.2 มีพี่น้องมากกว่า 2 คน ในด้านบุคคลใกล้ชิดจะเห็นว่ามีความหลากหลาย กล่าวคือ ร้อย ละ 45 และ 38.3 ของกลุ่มตัวอย่างจะใกล้ชิดกับบิดา มารดา ตามลำดับ ส่วนสถานที่พักอาศัยเป็น บ้านของบิดามารดาร้อยละ 77.5 มีเพียงร้อยละ 22.5 ของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ตามลำพัง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 2

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับบิดามารดาและครอบครัว ($n = 120$)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพสมรส		
คู่	80	66.7
หม้าย หย่า แยกกันอยู่	40	33.3
อาชีพบิดา		
ไม่มีอาชีพ	3	2.5
มีอาชีพ	117	97.5
ค้าขาย	11	9.4
เกษตรกรกรรม	51	43.6
รับราชการ	8	6.8
รับจ้าง	47	40.2
อาชีพมารดา		
แม่บ้าน	3	2.5
ค้าขาย	21	17.5
เกษตรกรกรรม	42	35.0
รับราชการ	3	2.5
รับจ้าง	51	42.5
โครงสร้างครอบครัว		
ครอบครัวเดี่ยว	88	73.3
ครอบครัวขยาย	32	26.7

ตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าสองในสามของกลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพสมรสของบิดามารดา อยู่ในสถานภาพคู่ ที่เหลือจะมีสถานภาพสมรส หม้าย หย่า หรือแยกกันอยู่ (ร้อยละ 33.3) ส่วนอาชีพของบิดา มีว่างงานร้อยละ 3 มีอาชีพ ร้อยละ 97.5 และในกลุ่มนี้มีอาชีพเกษตรกรกรรม ร้อยละ 43.6 รองลงมา คือ รับจ้าง (ร้อยละ 40.2) ส่วนมารดามีอาชีพรับจ้างเป็นสัดส่วนสูงสุด คือ ร้อยละ 42.5 รองลงมา คือ เกษตรกรรม (ร้อยละ 35) มีเพียงร้อยละ 2.5 ที่เป็นแม่บ้าน และร้อยละ 73.3 ของกลุ่มตัวอย่างมาจากครอบครัวที่มีโครงสร้างเป็นครอบครัวเดี่ยว

ตารางที่ 3

จำนวนและร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับการเสพสารแอมเฟตามีนของกลุ่มตัวอย่าง ($n = 120$)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
อายุที่เริ่มเสพสารแอมเฟตามีน		
12 - 14 ปี	36	30.0
15 - 16 ปี	62	51.0
17- 18 ปี	21	17.5
≥ 19 ปี	1	0.8
พิสัย 12 – 19 ปี , $X (SD) = 15.2 (1.4)$		
สาเหตุการเสพ *		
ตัวผู้เสพ	216	65.1
อยากรู้ อยากเห็น อยากลอง	97	44.9
ความคึกคะนอง	65	30.1
ใช้หลังจากการดื่มสุรา	33	15.3
ใช้หลังจากการทำงานหนัก	12	5.6
มีปัญหาด้านการเรียน	9	4.1
อิทธิพลจากเพื่อน	74	22.3
ถูกเพื่อนชักชวน	60	81.1
มีเพื่อนติดสารเสพติด	13	17.6
ถูกหลอกลวง	1	1.3
อิทธิพลจาก ครอบครัว สิ่งแวดล้อม	42	12.6
มีปัญหาทางครอบครัว	15	35.7
อยู่ใกล้แหล่งซื้อขาย	27	64.3
การบำบัดรักษา		
ไม่เคย	76	63.3
เคย	44	36.7
1 - 2 ครั้ง	41	93.2
> 2 ครั้ง	3	6.8

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเริ่มเสพสารแอมเฟตามีนตั้งแต่อายุ 12 – 19 ปี (เฉลี่ย 15.2 ปี) โดยร้อยละ 51.0 ของกลุ่มตัวอย่างเริ่มเสพแอมเฟตามีนอายุ 15 – 16 ปี อีกร้อยละ 30 เริ่มเสพเมื่ออายุ 12 – 14 ปี ที่เหลืออีกร้อยละ 17.5 และ 0.8 เริ่มเสพสารแอมเฟตามีนครั้งแรกอายุ 17 – 18 ปี และ 19 ปีตามลำดับ ส่วนสาเหตุของการเสพเกิดจากตัวผู้เสพ (ร้อยละ 65.1) อิทธิพลจากเพื่อน (ร้อยละ 22.3) และอิทธิพลจากครอบครัว และสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 12.6) ในด้านตัวผู้เสพจะเนื่องจากความอยากรู้อยากเห็น อยากรลอง (ร้อยละ 44.9) ขณะที่อิทธิพลจากเพื่อนจะเกี่ยวกับการถูกเพื่อนชวน (ร้อยละ 81.1) มีเพื่อนติดสารเสพติด (ร้อยละ 17.6) ส่วนอิทธิพลของครอบครัว และสิ่งแวดล้อม มาจากปัญหาครอบครัว (ร้อยละ 35.7) และอยู่ใกล้แหล่งซื้อขาย (ร้อยละ 64.3) นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างเกินกว่าครึ่ง (ร้อยละ 63.3) ไม่เคยบำบัดรักษา และเคยรักษาร้อยละ 36.7 และในส่วนที่เคยเข้าบำบัดรักษาร้อยละ 93.2 ของกลุ่มตัวอย่างเคยรับการบำบัด 1-2 ครั้ง และมีเพียงร้อยละ 6.8 ของกลุ่มตัวอย่างที่เคยบำบัดมากกว่า 2 ครั้ง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright © by Chiang Mai University
 All rights reserved

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว

การทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของวัยรุ่นที่คิดสารแอมเฟตามีน ผู้ศึกษาเสนอเป็นรายด้านทั้ง 7 ด้าน คือ การแก้ไขปัญหา การสื่อสาร บทบาท การตอบสนองทางอารมณ์ ความผูกพันทางอารมณ์ การควบคุมพฤติกรรม และการทำหน้าที่ทั่วไป แสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างต่อการทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมและรายด้าน ($n = 120$)

การทำหน้าที่ของครอบครัว	\bar{X}	SD	ระดับการรับรู้
โดยรวม	2.78	0.28	ดีพอควร
รายด้าน			
การแก้ไขปัญหา	2.74	0.49	ดีพอควร
การสื่อสาร	2.85	0.44	ดีพอควร
บทบาท	3.17	0.55	ดีพอควร
การตอบสนองทางอารมณ์	2.83	0.47	ดีพอควร
ความผูกพันทางอารมณ์	2.32	0.47	ดีเล็กน้อย
การควบคุมพฤติกรรม	2.55	0.55	ดีพอควร
การทำหน้าที่ทั่วไป	2.98	0.33	ดีพอควร

ตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับดีพอควร สำหรับการทำหน้าที่ของครอบครัวรายด้านมี 6 ด้านที่อยู่ในระดับดีพอควร คือ การแก้ไขปัญหา การสื่อสาร บทบาท การตอบสนองทางอารมณ์ การควบคุมพฤติกรรม และการทำหน้าที่ทั่วไป มีเพียงการทำหน้าที่ด้านความผูกพันทางอารมณ์ ที่อยู่ในระดับดีเล็กน้อย

ตารางที่ 5

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างต่อการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัว ด้านการแก้ปัญหา

(n = 120)

การทำหน้าที่	ความคิดเห็น	ตรง	ตรง	ตรง	ไม่
		มากที่สุด	ปานกลาง	เล็กน้อย	ตรงเลย
		จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
1. สมาชิกในครอบครัวช่วยกันแก้ไขปัญหาลูกส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในบ้าน		26(21.7)	65(54.2)	24(20.0)	5(4.2)
2. มีการพูดคุยกันถึง วิธีการแก้ปัญหาที่ทำไปนั้นได้ผล		17(14.2)	51(42.5)	45(37.5)	7(5.8)
3. คุณไม่แน่ใจว่าคนในครอบครัวจะทำตามคำขอ		11(9.2)	47(39.2)	48(40.4)	14(11.7)
4. เมื่อมีปัญหาหมักมีการปรึกษาถึงการแก้ปัญหา		22(18.3)	47(39.2)	43(35.8)	8(6.7)
5. ครอบครัวของคุณเผชิญกับปัญหาต่างร่วมกันได้ดี		25(20.8)	58(48.3)	28(23.3)	9(7.5)
6. ครอบครัวของคุณแก้ปัญหาความไม่สบายใจระหว่างกันได้ค่อนข้างดี		31(25.8)	55(45.8)	26(21.7)	8(6.7)

ตารางที่ 5 แสดงการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ไขปัญหาลูก พบว่าในสัดส่วนสูงสุดกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นตรงปานกลางในการทำหน้าที่ดังกล่าว ในส่วนของการช่วยเหลือของสมาชิกในการแก้ไขปัญหาลูก (ร้อยละ 54.2) การพูดคุยกันถึงวิธีการแก้ไขปัญหาลูกที่ได้ผล (ร้อยละ 42.5) ครอบครัวของคุณเผชิญกับปัญหาต่างๆได้ดี (ร้อยละ 48.3) สมาชิกในครอบครัวแก้ปัญหาความไม่สบายใจระหว่างกันได้ค่อนข้างดี และที่น่าสนใจ ประมาทร้อยละ 35.8 และ 40.4 ของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นตรงเล็กน้อย เกี่ยวกับการปรึกษาวิธีแก้ไขปัญหาลูกและการขอความช่วยเหลือจากคนในครอบครัว

ตารางที่ 6

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างต่อการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัว ด้านการสื่อสาร (n = 120)

การทำหน้าที่	ความคิดเห็น	ตรง	ตรง	ตรง	ไม่
		มากที่สุด	ปานกลาง	เล็กน้อย	ตรงเลย
		จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
1. บ่อยครั้งที่ไม่สามารถพูดในสิ่งที่คุณคิดหรือรู้สึก		26(21.7)	52(43.3)	36(30.0)	6(5.0)
2. ทุกคนสามารถพูดกันตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อม		43(35.8)	50(41.7)	23(19.2)	4(3.3)
3. คุณรู้ชัดเจนว่าแต่ละคนรู้สึกอย่างไรเมื่อฟังจากคำพูดของเขา		16(13.3)	61(50.8)	39(32.5)	4(3.3)
4. ทุกคนมักจะพูดกันตรงๆ แทนที่จะพูดผ่านอีกคนหนึ่ง		39(32.5)	49(40.8)	24(20.0)	8(6.7)
5. คุณกล้าบอกคนในครอบครัวเมื่อเขาทำในสิ่งที่คุณไม่ชอบ		24(20.0)	44(36.7)	37(30.8)	15(12.5)

ตารางที่ 6 แสดงการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการสื่อสาร พบว่าในสัดส่วนที่สูง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงปานกลางในส่วนของการทำงานที่ดังกล่าว ในประเด็นการเข้าใจชัดเจนต่อความรู้สึกของแต่ละคนจากคำพูด (ร้อยละ 50.8) การไม่สามารถพูดในสิ่งที่คิด หรือรู้สึก (ร้อยละ 43.3) ทุกคนสามารถพูดกันตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อม (ร้อยละ 41.7) ทุกคนมักจะพูดกันตรง ๆ แทนที่จะพูดผ่านอีกคนหนึ่ง (ร้อยละ 40.8) และกล้าบอกคนในครอบครัวเมื่อเขาทำในสิ่งที่ไม่ชอบ (ร้อยละ 36.7)

ตารางที่ 7

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างต่อการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัว ด้านบทบาท ($n = 120$)

การทำหน้าที่	ความคิดเห็น	ตรง	ตรง	ตรง	ไม่
		มากที่สุด	ปานกลาง	เล็กน้อย	ตรงเลย
		จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
1. ทุกคนในครอบครัวมีงานบ้านที่ต้อง รับผิดชอบ		58(48.3)	47(39.2)	13(10.8)	2(1.7)
2. ครอบครัวของคุณไม่เคยขาดสิ่งจำเป็น เช่น อาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค ฯลฯ		66(55.0)	32(26.7)	11(9.2)	11(9.2)
3. แต่ละคนปฏิบัติหน้าที่ของคุณได้อย่าง ไม่ขาดตกบกพร่อง		21(17.5)	73(60.8)	19(15.8)	7(5.8)

ตารางที่ 7 แสดงการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านบทบาท พบว่าในสัดส่วนที่สูงกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงมากที่สุดในส่วนของการทำหน้าที่ดังกล่าวในประเด็น การมีสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันครบถ้วน (ร้อยละ 55.0) และทุกคนในครอบครัวมีงานบ้านที่ต้องรับผิดชอบ (ร้อยละ 48.3) และกลุ่มตัวอย่างแสดงความเห็นตรงปานกลางในประเด็นการปฏิบัติหน้าที่ของคุณไม่บกพร่อง (ร้อยละ 60.8)

ตารางที่ 8

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างต่อการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนอง ทางอารมณ์ ($n=120$)

การทำหน้าที่	ความคิดเห็น	ตรง	ตรง	ตรง	ไม่
		มากที่สุด	ปานกลาง	เล็กน้อย	ตรงเลย
		จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
1. ครอบครัวของคุณแสดงความรัก เอ็นดูต่อกันมากพอ		60(50.0)	45(37.5)	12(10.0)	3(2.5)
2. แต่ละคนแสดงความรู้สึกทั้งดีและไม่ดีต่อกันอย่างเปิดเผย		22(18.3)	48(40.0)	35(29.2)	15(12.5)
3. บางคนในครอบครัวไม่ค่อยแสดงอารมณ์หรือความรู้สึก		15(12.5)	41(34.2)	43(35.8)	21(17.5)
4. คุณระบายความทุกข์ใจให้คนในครอบครัวฟังได้		22(18.3)	48(40.0)	39(32.5)	11(9.2)
5. ครอบครัวของคุณให้ความสำคัญต่อความรู้สึกของสมาชิก		44(36.7)	51(42.5)	19(15.8)	6(5.0)

ตารางที่ 8 แสดงการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ พบว่าในสัดส่วนที่สูงกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงมากที่สุดในส่วนของการทำหน้าที่ดังกล่าวในประเด็น ครอบครัวแสดงความรักต่อกันมากพอ (ร้อยละ 50.0) และแสดงความคิดเห็นตรงปานกลางในประเด็น การให้ความสำคัญต่อความรู้สึกของสมาชิก (ร้อยละ 42.5) แต่ละคนแสดงความรู้สึกทั้งดีและไม่ดีต่อกันอย่างเปิดเผย รวมทั้งการระบายความทุกข์ใจให้คนในครอบครัวฟังได้ (ร้อยละ 40.0) นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังแสดงความคิดเห็นตรงเล็กน้อยในประเด็น บางคนในครอบครัวไม่ค่อยแสดงอารมณ์ หรือความรู้สึก (ร้อยละ 35.8) และระบายทุกข์ใจให้คนในครอบครัวฟังได้ (ร้อยละ 32.5)

ตารางที่ 9

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างต่อการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ ($n = 120$)

การทำหน้าที่	ความคิดเห็น	ตรง	ตรง	ตรง	ไม่
		มากที่สุด	ปานกลาง	เล็กน้อย	ตรงเลย
		จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
1. คุณรู้สึกมีอิสระและเป็นตัวของตัวเอง เพียงพอแล้ว		41(34.2)	59(49.2)	17(14.2)	3(2.5)
2. คนในครอบครัวจะสนใจคุณก็ต่อเมื่อ เรื่องนั้นเป็นเรื่องสำคัญสำหรับเขา		20(16.7)	35(29.2)	43(35.8)	22(18.3)
3. บางคนในครอบครัวก็ยุ่งุ่นวายกับคน อื่นมากเกินไปจนน่าอึดอัดใจ		8(6.7)	26(21.7)	49(40.8)	37(30.8)
4. ครอบครัวของคุณต่างคนต่างอยู่		6(5.0)	16(13.3)	18(15.0)	80(66.7)
5. ผู้ใหญ่ในครอบครัวออกคำสั่ง หรือควบคุมเด็กมากเกินไป		18(15.0)	37(30.8)	42(35.0)	23(19.2)

จากตารางที่ 9 แสดงการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ พบว่า ในสัดส่วนที่สูงกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงปานกลาง ในส่วนของการทำงานที่ดังกล่าวในประเด็น การมีอิสระ และเป็นตัวของตัวเอง (ร้อยละ 49.2) และกลุ่มตัวอย่าง มีความเห็นตรงเล็กน้อย ร้อยละ 35.0 – 40.8 ในประเด็นผู้ใหญ่ในครอบครัวออกคำสั่ง หรือควบคุมเด็กมากเกินไป (ร้อยละ 35.0) คนใน ครอบครัวจะสนใจคุณก็ต่อเมื่อเรื่องนั้นเป็นเรื่องสำคัญสำหรับเขา (ร้อยละ 35.8) และบางคนใน ครอบครัวจะยุ่งุ่นวายกับคนอื่นมากเกินไปจนน่าอึดอัดใจ (ร้อยละ 40.8) ที่น่าสนใจกลุ่มตัวอย่างมี ความเห็นไม่ตรงเลย ในประเด็นสมาชิกในครอบครัวต่างคนต่างอยู่ (ร้อยละ 66.7)

ตารางที่ 10

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างต่อการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรม (n= 120)

การทำหน้าที่	ความคิดเห็น	ตรง	ตรง	ตรง	ไม่
		มากที่สุด	ปานกลาง	เล็กน้อย	ตรงเลย
		จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
1. คนในครอบครัวสามารถทำได้โดยไม่ต้องรับโทษ		9(7.5)	38(31.7)	43(35.8)	30(25.0)
2. ครอบครัวของคุณห้ามมีการทำร้ายร่างกายกัน		41(34.2)	30(25.0)	25(20.8)	24(20.0)
3. ครอบครัวของคุณมีลักษณะตามสบายไม่ยึดถือมาตรฐาน หรือกฎเกณฑ์ใดๆ		37(30.8)	49(40.8)	24(20.0)	10(8.3)
4. ในครอบครัวของคุณใครจะทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ		13(10.8)	35(29.2)	51(42.5)	21(17.5)

ตารางที่ 10 แสดงการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมพบว่าในสัดส่วนที่สูงกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงปานกลางในส่วนของการทำหน้าที่ดังกล่าวในประเด็นการไม่ยึดถือมาตรฐาน หรือกฎเกณฑ์ใดๆ (ร้อยละ 40.8) และแสดงความเห็นตรงมากที่สุดในการห้ามการทำร้ายร่างกายกัน (ร้อยละ 34.2) และแสดงความเห็นตรงเล็กน้อยในประเด็นการทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ (ร้อยละ 42.5) และการที่คนในครอบครัวสามารถทำได้โดยไม่ต้องรับโทษ (ร้อยละ 35.8)

ตารางที่ 11

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างต่อการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป (n = 120)

การทำหน้าที่	ความคิดเห็น	ตรง	ตรง	ตรง	ไม่
		มากที่สุด	ปานกลาง	เล็กน้อย	ตรงเลย
		จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
1. ทุกคนเข้ากันได้เป็นอย่างดี		55(45.8)	50(41.7)	13(10.8)	2(1.7)
2. สมาชิกในครอบครัวมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน		51(42.5)	44(36.7)	18(15.0)	7(5.8)
3. การตกลงเรื่องต่างๆร่วมกันเป็นไปได้ลำบากเพราะไม่ค่อยเข้าใจกัน		12(10.0)	32(26.7)	48(40.0)	28(23.3)
4. ทุกคนยอมรับว่าแต่ละคนมีแบบฉบับของตนเอง		28(23.3)	59(49.2)	26(21.7)	7(5.8)
5. ครอบครัวของคุณรักใคร่ปรองดองกันดี		65(54.2)	43(35.8)	10(8.3)	2(1.7)
6. ขณะนี้ครอบครัวของคุณมีความสุขดีพอแล้ว		48(40.0)	63(52.5)	8(6.7)	1(0.8)
7. ในยามวิกฤติคนในครอบครัวสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้		65(54.2)	42(35.0)	12(10.0)	1(0.8)
8. ในครอบครัวของคุณมีความรู้สึกที่ไม่ดีเกิดขึ้นมากมาย		9(7.5)	31(25.8)	50(41.7)	30(25.0)

ตารางที่ 11 แสดงการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป พบว่าในสัดส่วนที่สูงสุดกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงมากที่สุดในส่วนของการทำหน้าที่ดังกล่าวในประเด็นความรักใคร่ปรองดอง (ร้อยละ 54.2) สามารถพึ่งพาอาศัยกันได้ ในยามวิกฤต (ร้อยละ 54.2) ทุกคนเข้ากันได้เป็นอย่างดี (ร้อยละ 45.8) สมาชิกในครอบครัวมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน (ร้อยละ 42.5) กลุ่มตัวอย่างแสดงความเห็นตรงปานกลางในประเด็นการมีความสุขดีเพียงพอ (ร้อยละ 52.5) และการยอมรับว่าแต่ละคนมีแบบฉบับของตนเอง (ร้อยละ 49.2) แสดงความเห็นตรงเล็กน้อยในประเด็นในครอบครัวมีความรู้สึกที่ไม่ดีเกิดขึ้นมากมาย (ร้อยละ 41.7) และเป็นการยากที่จะตกลงเรื่องต่าง ๆ ร่วมกันเพราะความไม่เข้าใจกัน (ร้อยละ 40.0)

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษากำหนดหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของวัยรุ่นที่ติดสารแอมเฟตามีน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับดีพอควร สอดคล้องกับการศึกษาของกุ่มมาภิชาติ แสงเขียว (2542) ที่พบว่าการรับรู้การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวของผู้ป่วยจิตเภทจากการเสพยาแอมเฟตามีน โดยรวมอยู่ในระดับดีพอควร และการศึกษาของอุทิศ สมบัติแก้ว (2545) ที่ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างผู้ที่เป็นโรคจิตจากแอมเฟตามีนพบว่า การรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดีพอควร เป็นไปตามกรอบแนวคิดของแมคมาสเตอร์ (McMaster) และจากผลการศึกษาพบว่า การรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวรายด้านจำนวน 6 ด้าน อยู่ในระดับดีพอควร คือ ด้านการแก้ไขปัญหา ด้านการสื่อสาร ด้านบทบาท ด้านการสนองทางอารมณ์ ด้านการควบคุมพฤติกรรม และด้านการทำหน้าที่ทั่วไป ส่วนด้านความผูกพันทางอารมณ์ อยู่ในระดับดีเล็กน้อย ซึ่งอภิปรายในแต่ละด้านได้ดังนี้

การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหา

กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาอยู่ในระดับดีพอควร (ตารางที่ 4) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 94.2) (ตารางที่ 5) ซึ่งมักจะไม่วุ่นวายต่อปัญหาเล็กๆ น้อยๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540) และกลุ่มตัวอย่างมาจากครอบครัวที่มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว (ร้อยละ 73.3) (ตารางที่ 2) ซึ่งลักษณะของครอบครัวแบบนี้สุพัตรา สุภาพ (2536) กล่าวว่า เป็นครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวขนาดเล็กจะมีน้อยกว่าครอบครัวขนาดใหญ่ การจัดการกับปัญหาจึงกระทำได้ง่ายกว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของอุทิศ สมบัติแก้ว (2545) ที่ได้ศึกษากำหนดหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของผู้ที่เป็นโรคจิตจากสารแอมเฟตามีน โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาตามการรับรู้ของผู้เป็นโรคจิตจากสารแอมเฟตามีนอยู่ในระดับดีพอควร

นอกจากนี้การที่กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ด้านการแก้ปัญหาอยู่ในระดับดีพอควร อาจเนื่องมาจาก สมาชิกในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างจะเผชิญกับปัญหาต่างๆ ร่วมกันได้ดี และช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในบ้าน และพูดคุยกันถึงวิธีการแก้ปัญหาที่ได้ผล แสดงให้เห็นว่าครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างมีวิธีการจัดการกับปัญหา ตรงกับแนวคิดของเอ็พสทิน และคณะ (Epstein et al., 1984) ที่กล่าวว่าการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ จะต้องมีการวิเคราะห์ปัญหา และช่วยกันหาแนวทางในการแก้ไข มีการติดตามและประเมินความสำเร็จในการแก้ไขปัญหา

การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการสื่อสาร

กลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษาครั้งนี้มีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการสื่อสารอยู่ในระดับดีพอควร (ตารางที่ 4) อาจเนื่องจากครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ 73.3 (ตารางที่ 2) ดังนั้นการสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัวขนาดเล็กจึงสามารถสื่อสารต่อกันได้โดยตรง และสมาชิกทุกคนมักจะสื่อสารต่อบุคคลโดยตรง ไม่ใช่การสื่อผ่านบุคคลอื่น (ตาราง 6) จากการศึกษาของวินิรณี ทศนเทพ (2542) และอรัญญา แพ้จ้อย (2544) พบว่าครอบครัวที่มีสมาชิกเสพสารเสพติดที่มาจากครอบครัวเดี่ยวมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการสื่อสารดีกว่าครอบครัวที่มีสมาชิกเสพสารเสพติดที่มาจากครอบครัวขยาย แต่ทั้งนี้มิใช่ขึ้นกับโครงสร้างของครอบครัวอย่างเดียว หากขึ้นกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคน

นอกจากนี้การรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านดังกล่าวอยู่ในระดับดีพอควรอาจเนื่องจากสมาชิกแต่ละคนทราบถึงความรู้สึกจากคำพูด การที่ทุกคนสามารถพูดตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อม และทุกคนมักจะพูดตรงๆ แทนที่จะพูดผ่านอีกคนหนึ่ง รวมถึงการกล้าบอกคนในครอบครัวเมื่อเขาทำในสิ่งไม่ชอบ (ตารางที่ 6) ซึ่งการสื่อสารในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างมีการสื่อสารที่ค่อนข้างมีปัญหา โดยพบว่าร้อยละ 43.3 ของกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถพูดในสิ่งที่คิด หรือรู้สึก ต่างกับแนวคิดของเอ็พสทิน และคณะ (Epstein et al., 1984) ที่กล่าวว่าครอบครัวที่มีการทำหน้าที่ดีจะต้องมีการสื่อสารที่ชัดเจน และสามารถบอกความรู้สึกของตนเองได้

การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านบทบาท

กลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษาครั้งนี้มีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านบทบาทอยู่ในระดับดีพอควร (ตารางที่ 4) อาจเนื่องจากสมาชิกในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างทุกคนปฏิบัติตามหน้าที่ที่ประกอบกับมากกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างสำเร็จการศึกษา (ร้อยละ 65.0) โดยที่เกิน 3 ใน 4 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ตารางที่ 1) เนื่องจากการศึกษามีส่วนช่วยพัฒนาศักยภาพและทักษะ เช่น การปฏิบัติหน้าที่ตามภาระกิจที่รับผิดชอบ บทบาทการเป็นบุตร การเป็นสมาชิกของครอบครัว การศึกษาทำให้สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติตามบทบาทของตนเองตามหน้าที่ครอบครัว เช่น ด้านการดูแลสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสิ่งจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เช่น ปัจจัยสี่ จะเห็นได้จากการที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความเห็นตรงมากที่สุด พบว่าในครอบครัวไม่เคยขาดสิ่งจำเป็น เช่น อาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค ฯลฯ (ร้อยละ 55.0) ทุกคนในครอบครัวมีงานบ้านที่ต้องรับผิดชอบ (ร้อยละ 48.3) (ตารางที่ 7) และตรงปานกลาง ในประเด็นที่แต่ละคนปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง (ร้อยละ 60.8) ซึ่งเอ็พสทินและคณะ (Epstein et al., 1984) ได้กล่าวว่าครอบครัวที่มีการทำหน้าที่ได้เหมาะสมนั้นสมาชิกจะต้องทำหน้าที่ได้ตรงกับบทบาทของตนเอง

การทำหน้าที่ด้านการตอบสนองทางอารมณ์

กลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษามีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์อยู่ในระดับดีพอควร (ตารางที่ 4) อาจเนื่องจากมีอายุ อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย (อายุเฉลี่ย = 17.58) ซึ่งจะมีความรู้สึกเป็นผู้ใหญ่ มีความรับผิดชอบมากขึ้น พบว่าจากการแสดงความเห็นของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50.0 (ตารางที่ 8) ตอบตรงมากที่สุดที่ประเด็น ครอบครัวแสดงความรักความห่วงใยต่อกันมากพอ และครอบครัวให้ความสำคัญต่อความรู้สึกของสมาชิก (ร้อยละ 36.7) ซึ่ง เอ็พสทิน และคณะ (Epstein et al., 1984) ได้กล่าวว่าครอบครัวที่มีการทำหน้าที่ได้ดีจะต้องมีการแสดงออกทางอารมณ์ทั้งด้านลบ และด้านบวกในปริมาณและสถานการณ์ที่เหมาะสม จากการศึกษาของวินิรณี ทศนะเทพ (2542) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวกับการกระทำผิดของเด็กเยาวชนในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กเยาวชนที่มีคดียาเสพติดและสารระเหยมากที่สุด และจากการศึกษาของอรัญญา แพ้จ้อย (2544) เรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับทางจิตสังคมของวัยรุ่นชายที่ได้รับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติด และการศึกษาของอุลิส สมบัติแก้ว (2545) เรื่องการทำหน้าที่ของครอบครัวของผู้ที่เป็นโรคจิตจากแอมเฟตามีน ซึ่งพบว่ามีการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์อยู่ในระดับดีพอควร ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของช่อกิ่ง ชูครูฐ (2541) ที่พบว่ากลุ่มวัยรุ่นชายที่ติดเฮโรอีน และเข้ารับการบำบัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้รับการสนับสนุนทางด้านอารมณ์จากครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง และจากการศึกษาของแมคเคย์ และคณะ (McKay et al., 1991) พบว่าครอบครัวของผู้ป่วยจิตเวชวัยรุ่นที่ติดเหล้าและยาเสพติดมีการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ไม่เหมาะสม

การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์

กลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษาครั้งนี้มีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์อยู่ในระดับดีเล็กน้อย (ตารางที่ 4) อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่น ซึ่งมักจะทำให้ความสัมพันธ์กับเพื่อนมากต้องการเป็นที่ยอมรับจากเพื่อนบางครั้งจะรับฟัง และเชื่อถือเพื่อนมากกว่าบิดามารดา สอดคล้องกับการศึกษาของช่อกิ่ง ชูครูฐ (2541) วัยรุ่นจะมีความใกล้ชิดสนิทสนม และผูกพันกับกลุ่มเพื่อน นอกจากนี้การที่กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์อยู่ในระดับดีเล็กน้อยอาจเนื่องจากครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างให้ความอิสระและเป็นตัวของตัวเองร้อยละ 34.2 และไม่ใช่ครอบครัวต่างคนต่างอยู่ ร้อยละ 66.7 (ตารางที่ 9) สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าความผูกพันทางอารมณ์ที่เหมาะสม จะต้องทำให้สมาชิกมีความเป็นอิสระ แต่ขณะเดียวกันก็ยังมีความผูกพันกับครอบครัว ซึ่งในครอบครัวของผู้ติดยาเสพติด ลักษณะความผูกพันจะเป็นแบบผูกพันมากเกินไปทำให้ขาดอิสระ และความเป็นส่วนตัว รวมทั้งความ

ผูกพันแบบปราศจากความผูกพัน สมาชิกต่างคนต่างอยู่ไม่สนใจซึ่งกันและกัน (อุมพร ตรังคสมบัติ, 2540)

การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรม

กลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษาครั้งนี้มีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมอยู่ในระดับดีพอควร (ตารางที่ 4) อาจเนื่องจากครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะตามสบายไม่ยึดถือมาตรฐาน หรือกฎเกณฑ์ สมาชิกเกินกว่าครึ่งหนึ่งสามารถทำอะไรได้ตามใจชอบ แต่ยังมีการรักษาระเบียบวินัยภายในครอบครัว เช่น การห้ามมีการทำร้ายกัน และใครทำความผิดสมควรได้รับโทษ จึงทำให้การทำหน้าที่ของครอบครัวในส่วนนี้อยู่ในระดับดีพอควร หากครอบครัวมีการควบคุมพฤติกรรมไม่สม่ำเสมอ บางครั้งเข้มงวดบางครั้งยืดหยุ่น ทำให้สมาชิกเกิดความสับสน (อุมพร ตรังคสมบัติ, 2544) ส่งผลต่อภาวะสุขภาพจิตของสมาชิก หรือทำให้สมาชิกขาดความมั่นคงในตนเอง ถูกชักจูงง่าย เมื่อมีปัญหา หรือความคับข้องใจอาจพึงพิงสารเสพติดได้

การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป

กลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษาครั้งนี้มีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไปอยู่ในระดับดีพอควร (ตารางที่ 4) อาจเนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างอยู่ในครอบครัวเดี่ยว ซึ่งประกอบด้วยบิดา มารดา บุตร จึงปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท ความรับผิดชอบ จากการแสดงความคิดเห็นพบว่า กลุ่มตัวอย่างตอบตรงมากที่สุดในระดับนี้ ครอบครัวรักใคร่ ประองดองกันดี และในยามวิกฤตคนในครอบครัวสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้ ร้อยละ 54.2 (ตารางที่ 11) ตอบตรงปานกลางในระดับนี้ครอบครัวมีความสุขดีพอ ร้อยละ 52.5

จากการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวในด้านความผูกพันทางอารมณ์ อยู่ในระดับดีเล็กน้อย ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับดีพอควร เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นผู้ติดตามแอมเฟตามีน จะมีเอกลักษณ์ของตนเอง อยากรู้ อยากเห็น อยากลอง ชอบตามเพื่อนการทำหน้าที่ของครอบครัวในทุกด้านมีส่วนเกี่ยวข้องและส่งผลการเสพ หรือเลิกเสพยาแอมเฟตามีน